

Sygn. akt I C 846/09

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 czerwca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący SSO Grażyna Lipianin

protokolant Ilona Pasternak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 maja 2014 roku

sprawy z powództwa G. S.

przeciwko (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w L.

o zapłatę kwoty 22.500zł

I. oddała powództwo;

II. zasądza od powódki G. S. na rzecz pozwanego (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w L. kwotę 2.417zł (dwa tysiące czterysta siedemnaście złotych) tytułem kosztów procesu;

III. przyznaje od Skarbu Państwa Sądowi Okręgowemu w Lublinie na rzecz adwokata K. C. kwotę 3.600zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu, powiększoną o aktualnie obowiązującą stawkę podatku od towarów i usług;

IV. nieuiszczonymi kosztami sądowymi obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt I C 846/09

UZASADNIENIE

W pozwie z 21 września 2009 roku wniesionym do Sądu Rejonowego w Kraśniku przeciwko Zakładowi (...) w K. powódka G. S., reprezentowana przez W. T., domagała się zwrotu bezprawnie pobranych odsetek naliczanych od kwoty głównej spłacanych rat za korzystanie z energii elektrycznej w wysokości 850 złotych wraz z odsetkami oraz zapłaty za bezumowne korzystanie z prywatnych gruntów w wysokości 2.000 zł miesięcznie, a nadto odszkodowania za straty finansowe i moralne, którego wysokości nie określiła kwotowo.

W. T. wskazał, że G. S. na stałe mieszka w Hiszpanii, a roszczenie zgłoszone w pozwie uzasadniają zaniedbania, jakich dopuścił się kierownik posterunku energetycznego w J., który w listopadzie 2005r. założył w domu powódki licznik energii elektrycznej, nie dopełniając przy tym niezbędnych formalności przez okres około 10 miesięcy. Powyższe spowodowało konieczność zapłaty odsetek za nieterminowe uregulowanie należności za prąd (pozew z uzasadnieniem k. 4-4v).

Pismem procesowym z 26 października 2009r. powódka G. S. sprecyzowała, że żąda odszkodowania w wysokości 100.000 zł od (...) S.A. w K. za przykrości, szkany i straty materialne, moralne oraz fizyczne, jakich doznała ze strony tej jednostki (pismo procesowe k. 21).

Postanowieniem z 29 października 2009r. Sąd Rejonowy w Kraśniku stwierdził swoją niewłaściwość i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Lublinie (postanowienie k. 23).

Postanowieniem z 22 grudnia 2009r. Sąd Okręgowy w Lublinie odmówił dopuszczenia W. T. do udziału w sprawie w charakterze pełnomocnika powódki G. S., postanowieniem z 11 stycznia 2010r. zwolnił powódkę od kosztów sądowych w całości (postanowienia k. 35, 43).

W odpowiedzi na pozew (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w L., reprezentowana przez radcę prawnego, wskazała, że Zakład (...) w K. jest jej jednostką organizacyjną. Nie uznała powództwa w zakresie roszczenia powódki o zwrot odsetek w kwocie 850 zł, a odnosząc się do zapłaty kwoty 2.000 zł miesięcznie z tytułu bezumownego korzystania z gruntu powódki podniesiono brak legitymacji biernej. Wystąpiono o wezwanie do udziału w sprawie w trybie art. 194 k.p.c. spółki dystrybucyjnej (...) Sp. z o.o. w L. jako właściwej do występowania po stronie pozwanej w sprawie ewentualnych roszczeń odszkodowawczych z tytułu posadowienia słupa.

W uzasadnieniu strona pozwana podała, że brak legitymacji biernej w zakresie podnoszonego roszczenia wynika z regulacji ustawy z 10 kwietnia 1997r. w związku z ustawą z 4 marca 2005r. o zmianie ustawy Prawo Energetyczne oraz Dyrektywy 2003/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 26 czerwca 2003r., dotyczących wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej. (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w L. wydzieliła bowiem ze swojej struktury operatora systemu dystrybucyjnego poprzez wniesienie aportem przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 55¹ k.c. (...) Sp. z o.o., która jest właścicielem wszystkich urządzeń sieciowych na terenie objętym działalnością dawnych (...) S.A. i do niej obecnie należy kierować tego typu roszczenia, jako do spółki dysponującej majątkiem do transportu energii elektrycznej. (...) S.A. z siedzibą w L. prowadzi działalność związaną z obrotem energią elektryczną i nie dysponuje majątkiem sieciowym, do którego należy wspomniany przez powódkę słup nośny. Odnosząc się do roszczenia w zakresie zapłaty not odsetkowych od kwoty zafakturowanej i spłaconej w trybie ratalnym, żądanie jest bezzasadne z powodu zgodnego z prawem naliczenia i wystawienia not. Powódka nie wykazała bezzasadności naliczonych odsetek ani nie przedstawiła żadnych dokumentów źródłowych, ograniczając się jedynie do podania kwoty trudnej do zweryfikowania (odpowiedź na pozew k. 45-46).

Pełnomocnik pozwanego następnie cofnął wniosek o wezwanie do udziału w sprawie (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w L. (protokół rozprawy k. 61).

Sąd Okręgowy w Lublinie postanowieniem z 14 maja 2010r. zawiesił postępowanie na podstawie art. 177 § 1 pkt. 5 k.p.c. Podjęto je na nowo postanowieniem z 22 lipca 2011r. W dniu 22 sierpnia 2011r. ustanowiono dla powódki G. S. adwokata z urzędu (postanowienia k. 62-63, 70, 91).

Pismem procesowym z 8 grudnia 2011r. pełnomocnik powódki zmodyfikował powództwo wnosząc o zasądzenie od (...) S.A. z siedzibą w L. kwoty 22.500 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty tytułem bezumownego korzystania z części nieruchomości o nr ewidencyjnym (...), położonej w miejscowości B., na której posadowiony jest słup energetyczny stanowiący własność pozwanego, dla której Sąd Rejonowy w Opolu Lubelskim prowadzi księgę wieczystą KW nr (...). Sprecyzował, że wynagrodzenie dotyczy okresu od 1 maja 2004r. do 31 listopada 2011r. Wnosił o zasądzenie kosztów postępowania według norm prawem przepisanych. Cofnął powództwo w zakresie obejmującym żądanie zasądzenia kwoty 850 zł tytułem nienależnie pobranych odsetek oraz kwoty 100.000 zł odszkodowania za poniesione straty moralne i zrzekł się w tej części roszczenia.

W uzasadnieniu wskazał, że własność nieruchomości, składającej się z dwóch działek gruntu o numerach ewidencyjnych (...), powódka nabyła na podstawie umowy sprzedaży w formie aktu notarialnego 30 kwietnia 2004r. Rep A Nr (...). Na działce nr (...) usytuowany jest słup energetyczny stanowiący własność (...) S.A. Uprzednio z sieci i słupa korzystał Zakład (...) w K., wchodzący od 1976r. w skład Zakładu (...). Od 1998r. Zakład (...) w K. stanowił jednostkę organizacyjną (...) S.A., przekształconych w 2009r. w (...) S.A. W ocenie pełnomocnika nie zachodzi podmiotowa zmiana powództwa. Usytuowanie słupa ogranicza możliwość swobodnego korzystania z części działki nr (...) zgodnie z jej przeznaczeniem. Kwota miesięcznego wynagrodzenia w wysokości 250 zł została wyliczona przy uwzględnieniu czynników takich jak: korzystne położenie nieruchomości, przeznaczenie jako terenu zabudowanego, regularnego kształtu i znacznej powierzchni nieruchomości wyłączony z użytkowania z uwagi na przebieg linii energetycznej. Stanowi również realne wynagrodzenie jakie powódka mogłaby uzyskać z tytułu dzierżawy zajętego

pod linię fragmentu działki. Jako podstawę prawną roszczeń pełnomocnik powódki wskazał art. 225 k.c. w zw. z art. 224 § 2 k.c. (pismo procesowe k. 111-115).

Na rozprawie 8 grudnia 2011r., uwzględniając wniosek pełnomocnika powódki modyfikującego powództwo i wnoszącego o wezwanie do udziału w sprawie (...) S.A., Sąd Okręgowy w Lublinie postanowił na podstawie art. 194 § 1 k. p. c. wezwać do udziału w sprawie w charakterze pozwanego – (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w L. (protokół rozprawy k. 116-116 v). Odrębnym postanowieniem Sąd Okręgowy w Lublinie umorzył postępowanie o zapłatę kwoty ponad 22.500 zł (postanowienie k. 117).

Pismem procesowym z 9 grudnia 2012r. pełnomocnik pozwanego oświadczył, że nie oponuje co do ewentualnego wstąpienia, w miejsce dotychczasowego pozwanego, do postępowania podmiotu wskazanego przez pełnomocnika powódki, który w jego ocenie spełnia wymagany warunek z art. 194 § 1 k.p.c. do przekształcenia podmiotowego. Wskazał, że 31 sierpnia 2010r. (...) S.A. w R. połączył się w trybie art. 492 k. s. h. z siedmioma innymi spółkami, w tym ze spółką (...) S.A. Ogół praw i obowiązków przeszedł na (...) S.A. z siedzibą w R. (pismo procesowe k. 118).

(...) S.A. z siedzibą w L. wnosił o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu podniósł, że 15 grudnia 2006r. do Krajowego Rejestru Sądowego została wpisana spółka pod firmą (...) Sp. z o.o. z siedzibą w L., która w późniejszym okresie funkcjonowała pod firmą (...) Sp. z o.o. 30 czerwca 2007r. została zawarta między (...) S.A. a (...) Sp. o.o. umowa przeniesienia zorganizowanej części przedsiębiorstwa, na podstawie której (...) Sp. z o.o. stała się właścicielem przedsiębiorstwa dystrybucyjnego w tym urządzeń elektroenergetycznych położonych w miejscowości B. i z dniem 1 lipca 2007r. została wprowadzona w ich posiadanie. 31 sierpnia 2010r. nastąpiło połączenie spółek w trybie art. 492 § 1 pkt. 1 k. s. h., spółki (...) Sp. z o.o. ze spółką (...) S.A. (...) SA wstąpiła w prawa i obowiązki (...) Sp. z o.o. Brak jest podstawy prawnej skierowanego przez powódkę do pozwanego roszczenia o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości oraz odsetek ustawowych. Pełnomocnik przyzwanego podał ponadto, że (...) Sp. z o.o. korzystała z nieruchomości położonej w miejscowości B. oznaczonej numerem ewidencyjnym (...) w dobrej wierze, a o wytoczeniu powództwa dowiedział się 27 lutego 2012r., tj. w dniu doręczenia odpisu pisma procesowego pełnomocnika strony powodowej z 8 grudnia 2011r., odpisu pisma pełnomocnika pozwanego (...) S.A. z 9 grudnia 2011r. i protokołu rozprawy z 8 grudnia 2011r. Roszczenie obejmujące okres od 1 maja 2004r. do 30 listopada 2011r. jest bezpodstawne. Podniósł również zarzut braku legitymacji procesowej biernej (...) S.A. co do roszczeń powódki za okres do 30 czerwca 2007r., ponieważ spółka stała się właścicielem urządzeń elektroenergetycznych od 1 lipca 2007r. Zakwestionował również wysokość wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości (odpowiedź na pozew k. 144-146v).

W piśmie procesowym z 3 kwietnia 2012r. pełnomocnik powódki podniósł, że pozwany korzystał z nieruchomości w złej wierze albowiem nie przedstawił tytułu prawnego upoważniającego do korzystania z nieruchomości. Z postanowień umowy przeniesienia zorganizowanej części przedsiębiorstwa zawartej 30 czerwca 2007r. wynika, że (...) Sp. z o.o. (przed zmianą firmy (...) Sp. z o.o.) przejęła na siebie ciężar zobowiązań związanych z funkcjonowaniem przedsiębiorstwa sieciowego w tym również eksploatacji i korzystania z urządzenia przesyłowego usytuowanego na nieruchomości powódki. Stał się wówczas wyłącznym właścicielem wszystkich sieci energetycznych na terenie objętym działalnością dawnych (...) Zakładów (...) w L., a pozwana (...) S.A. z siedzibą w L. jako spółka przejmująca wstąpiła w jego prawa i obowiązki na zasadzie art. 494 § 1 k. s. h. (pismo procesowe k. 175-178).

W piśmie procesowym z 8 maja 2012r. pełnomocnik pozwanego (...) S.A. z siedzibą w L. wnosił o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa radcy prawnego według norm przepisanych (pismo procesowe k. 182-183).

Na rozprawie 5 lipca 2012r. Sąd zwolnił z udziału w sprawie (...) S.A. z siedzibą w R., następcę (...) S.A. w L. (protokół rozprawy k. 194-195, odpis pełny z rejestru przedsiębiorców k. 119-131).

W piśmie z 18 lipca 2012r. pełnomocnik powódki wnosił o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych z zakresu elektroenergetyki, z zakresu geodezji i rzeczoznawcy majątkowego (pismo procesowe k. 197-198).

W piśmie procesowym z 19 lipca 2012r. pełnomocnik pozwanego (...) S.A. z siedzibą w L. wnosił o oddalenie powództwa w całości. Uzasadniając korzystanie z nieruchomości w dobrej wierze wskazał, że inwestycja modernizacji urządzeń elektroenergetycznych zlokalizowanych we wsi B. została przeprowadzona w latach 90 – tych XX wieku przez ówczesne przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) z siedzibą w L.. Prace zostały wykonane w oparciu o wydane decyzje administracyjne: 1/ o ustaleniu lokalizacji inwestycji, 2/ o zatwierdzeniu planu realizacyjnego, 3/ o pozwoleniu na budowę. Ostatnia z decyzji została wydana przez organ administracji, który ustalił również istnienie przesłanek umożliwiających udzielenie pozwolenia na budowę, w tym prawo ówczesnego przedsiębiorstwa państwowego do dysponowania nieruchomościami, na których miały prowadzone być roboty budowlane. Przed realizacją inwestycji uzyskano wszystkie niezbędne uzgodnienia. 12 lipca 1993r. Zakład (...), przedsiębiorstwo państwowe, został przekształcony w spółkę akcyjną. 4 stycznia 1999r. doszło do zmiany firmy Zakładu (...) SA na (...) S.A. 15 grudnia 2006r. została wpisana do rejestru przedsiębiorców spółka (...) Sp. z o.o. 30 czerwca 2007r. pomiędzy (...) S.A., a (...) Sp. z o.o. została zawarta umowa przeniesienia zorganizowanej części przedsiębiorstwa, zaś 31 sierpnia 2010r. na podstawie art. 492 § 1 pkt. 1 k. s. h. nastąpiło połączenie spółek, w tym spółki (...) Sp. z o.o. ze spółką (...) S.A., która wstąpiła w prawa i obowiązki (...) Sp. z o.o. (pismo procesowe k.201-203).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

G. S. jest właścicielką nieruchomości położonej we wsi B., Gmina J., składającej się z działek ewidencyjnych gruntu nr (...), dla których prowadzona jest przez Sąd Rejonowy w Opolu Lubelskim księga wieczysta Kw Nr (...). Nieruchomość powódka nabyła na mocy umowy sprzedaży z 30 kwietnia 2004r. Rep. A nr (...) od dotychczasowego właściciela Gminy J. za kwotę 65.000zł (wypis aktu notarialnego k. 86-87).

Wcześniej własność przedmiotowej nieruchomości uregulowana była na rzecz Skarbu Państwa w księdze wieczystej nr (...). Na podstawie decyzji administracyjnej wydanej z upoważnienia Wojewody L. 29 października 1996r. znak (...) własność nieruchomości zabudowanej budynkiem szkoły, przekazana została Gminie J. z dniem 1 stycznia 1996r. na podstawie art. 104 ust. 2 ustawy z 7 września 1991 roku o systemie oświaty /Dz. U. Nr 95, poz.425 z późn. zm/ (dowód: akt notarialny k. 86-87, zeznania świadka W. T. k. 170-171, decyzja administracyjna k. 226-226v).

W dacie zakupu nieruchomości przez G. S. na części działki oznaczonej numerem ewidencyjnym (...) usytuowany był fragment napowietrznej linii niskiego napięcia (0,4 kV) obejmujący jeden słup oraz cztery przewody biegnące do i od słupa.

Urządzenia energetyczne na działce nr (...) zostały posadowione wcześniej niż w latach 70 – tych XX wieku, a przeprowadzona w latach 90- tych modernizacja sieci nie zmieniła lokalizacji urządzeń energetycznych na nieruchomości powódki (vide: zeznania świadka W. T. k. 170-170v).

Modernizację urządzeń elektroenergetycznych zlokalizowanych we wsi B. przeprowadził Zakład (...) z siedzibą w L., działając jako przedsiębiorstwo państwowe, w oparciu o wydane decyzje administracyjne: z 26 lutego 1991r. znak (...) o ustaleniu lokalizacji inwestycji, z 3 czerwca 1991r. znak (...) o zatwierdzeniu planu realizacyjnego, z 31 grudnia 1991r. znak (...) -11/91 o pozwoleniu na budowę. Przed wykonaniem i realizacją inwestycji dokonano stosownych uzgodnień (dowód: postanowienie o wpisie Zakładu (...) w L. do rejestru przedsiębiorstw państwowych z 27 lutego 1989r. k. 204-205, decyzja o ustaleniu lokalizacji z 26 lutego 1991r. k. 206-206v, decyzja o zatwierdzeniu planu lokalizacji k. 207, decyzja o pozwoleniu na budowę z 31 grudnia 1991r. k. 208-209).

1 września 2006r. G. S. zawarła z (...) S.A. z siedzibą w L., zwanym (...) SA, umowę nr (...) o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej budynku mieszkalnego w miejscowości B. – ponowne podłączenie. W imieniu powódki umowę podpisała Ł. T.. Linia napowietrzna doprowadza energię elektryczną do budynku powódki oraz do dwóch innych.

Obszar zajęty pod wymienione urządzenia przesyłowe wynosi 99 m² (dowód: umowa (...), zeznania świadka W. T. k. 170-171, opinia biegłego sądowego z zakresu geodezji M. P. k. 261-264 i jej uzupełnienie k. 299-301).

Przez cały okres od momentu modernizacji do chwili obecnej trwa korzystanie z trwałego i widocznego urządzenia w postaci słupa elektroenergetycznego i linii niskiego napięcia usytuowanych na części nieruchomości oznaczonej numerem ewidencyjnym (...) (dowód: zeznania świadka W. T. k. 170-171, okoliczność bezsporna).

Przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) z siedzibą w L. aktem notarialnym z 12 lipca 1993r. Rep A Nr (...) zostało przekształcone w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa - Zakład (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w L., w skrócie (...) S.A. (dowód: akt notarialny k. 210-216).

4 stycznia 1999r. spółka zmieniła nazwę na (...) S.A. z siedzibą w L. (dowód: postanowienie k. 217).

15 grudnia 2006r. została wpisana do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L..

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. na podstawie umowy z (...) Spółka Akcyjna w L. z 30 czerwca 2007r. stała się właścicielem przedsiębiorstwa dystrybucyjnego, które wniesione zostało jako wkład niepieniężny. Od 1 lipca 2007r. spółka uzyskała prawo własności urządzeń elektroenergetycznych znajdujących się na działce powódki (dowód: akt notarialny k. 154-164, odpis pełny z KRS k. 147-153).

30 września 2008r. (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. zmieniła nazwę na (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L..

31 sierpnia 2010r. na podstawie art. 492 § 1 pkt. 1 k. s. h. nastąpiło połączenie spółek. Spółka (...) Sp. z o.o. z siedzibą w L. została przejęta przez spółkę przejmującą – (...) S.A. z siedzibą w L. (dowód: odpis pełny z KRS k.165-168v).

Strony dotychczas nie zawierały żadnych umów, formalnych ani nieformalnych, dotyczących ewentualnego wynagrodzenia z tytułu korzystania z części nieruchomości oraz z tytułu ograniczeń w jej użytkowaniu wywołanych istniejącą na części nieruchomości powódki linią elektroenergetyczną. (okoliczność bezsporna).

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie zgromadzonych w sprawie, wskazanych powyżej, dowodów.

Odnosnie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, żadna ze stron nie zgłaszała zastrzeżeń, co do ich prawdziwości. Sąd z urzędu nie dostrzegł również jakichkolwiek podstaw do zakwestionowania ich mocy dowodowej. Sąd też, ta kategoria dowodów została obdarzona w całości walorem wiarygodności.

Sąd uznał również za wiarygodne zeznania świadka W. T. (k. 170-171), który wskazał na istotne dla rozstrzygnięcia elementy, a w szczególności na okoliczności usytuowania spornego słupa na nieruchomości powódki na długo przed dokonaniem zakupu przez G. S., a nadto na okoliczność braku porozumień z pozwanym dotyczących funkcjonowania urządzenia elektroenergetycznego oraz linii niskiego napięcia, istniejących na działce ewidencyjnej nr (...). Zeznania świadka B. G. (k. 171) złożone na okoliczność prowadzenia prac związanych z konserwacją i bieżącą obsługą spornego słupa oraz linii elektroenergetycznej na nieruchomości powódki nie miały natomiast w ocenie Sądu większego znaczenia dla ustalenia okoliczności faktycznych istotnych dla sprawy.

Sąd w opozycji do strony pozwanej nie miał zastrzeżeń do wartości dowodowej wywołanej w niniejszej sprawie opinii biegłego sądowego z zakresu geodezji M. P. w celu ustalenia jaką powierzchnię działki nr (...) zajmują urządzenia przesyłowe doprowadzające energię elektryczną przy uwzględnieniu rodzaju linii (k. 134-155). Sąd podzielił również wnioski płynące ze sporządzonej opinii uzupełniającej (k. 299-303). W ocenie Sądu, wywołana w sprawie opinia spełnia wymagania stawiane przez przepisy proceduralne, a wyrażone w niej wnioski są stanowcze i wyważone. Biegły sądowy odpowiedział w opinii uzupełniającej na pytania i zastrzeżenia strony.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo wniesione przez G. S. nie zasługuje na uwzględnienie.

Już na wstępie z uwagi na podnoszony przez pozwanego zarzut braku legitymacji procesowej biernej należy mieć na uwadze, że (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. nabyła w 2007r. zorganizowaną część majątku (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w L., w skład którego wchodzi przedmiotowa linia elektroenergetyczna i słup usytuowany na nieruchomości powódki.

Nabywca przedsiębiorstwa jest odpowiedzialny solidarnie ze zbywcą za jego zobowiązania związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa, chyba że w chwili nabycia nie wiedział o tych zobowiązaniach, mimo zachowania należytej staranności. Wbrew twierdzeniom strony pozwanej odpowiedzialność (...) Sp. z o.o. w L. co do zasady nie budzi wątpliwości. Pozwany przyznał fakt nabycia przedsiębiorstwa w trybie art. 55² k.c. Zatem zasadę jego odpowiedzialności reguluje wprost przepis art. 55⁴ k.c. Nabywca przedsiębiorstwa jest odpowiedzialny solidarnie ze zbywcą za jego zobowiązania związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa, chyba że w chwili nabycia nie wiedział o tych zobowiązaniach, mimo zachowania należytej staranności. Odpowiedzialność nabywcy ogranicza się do wartości nabytego przedsiębiorstwa lub gospodarstwa według stanu w chwili nabycia, a według cen w chwili zaspokojenia wierzyciela.

W świetle powołanego przepisu bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszego sporu są zapisy § 4 umowy aportowej z 30 czerwca 2007 r. (vide: k.154-164). Także zwolnienie zbywcy przez nabywcę przedsiębiorstwa ze zobowiązań związanych z prowadzeniem tego przedsiębiorstwa bez zgody wierzyciela – mając na względzie treść art. 55⁴ k.c. - nie jest skuteczne. Niewątpliwie zatem z chwilą nabycia części majątku (...) S.A. z siedzibą w (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L., jako nabywca przedsiębiorstwa dystrybucyjnego na podstawie umowy o przeniesieniu zorganizowanej części przedsiębiorstwa, stała się odpowiedzialna solidarnie ze zbywcą. Odpowiedzialność solidarna charakteryzuje się tym, że wierzyciel może wedle własnego wyboru żądać wykonania zobowiązania w całości lub w części od wszystkich dłużników łącznie, od kilku z nich lub od każdego z osobna. Na tej podstawie uznać należy, że strona pozwana posiada również legitymację bierną w niniejszym procesie.

Pozwany jako następca prawny (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w L. odpowiada za jej zobowiązania.

Ostatecznie po sprecyzowaniu i zmodyfikowaniu powództwa powódka domagała się zasądzenia od pozwanego kwoty 22.500 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia powództwa tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez pozwanego z części nieruchomości o nr ewidencyjnym (...), na której posadowiony jest słup energetyczny stanowiący własność (...) S.A. w okresie od 1 maja 2004r. do 31 listopada 2011r.

Wywodziła zatem roszczenie z treści art. 225 k.c. w zw. z art. 224 § 2 k.c. W myśl pierwszego z powołanych przepisów, obowiązki samoistnego posiadacza w złej wierze względem właściciela są takie same jak obowiązki samoistnego posiadacza w dobrej wierze od chwili, w której ten dowiedział się o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o wydanie rzeczy. Obowiązki samoistnego posiadacza w dobrej wierze, od chwili, w której posiadacz ten dowiedział się o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o wydanie rzeczy, reguluje z kolei drugi ze wskazanych przepisów. Zgodnie z treścią art. 224 § 2 k.c., od chwili, w której samoistny posiadacz w dobrej wierze dowiedział się o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o wydanie rzeczy, jest on obowiązany do wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy i jest odpowiedzialny za jej zużycie, pogorszenie lub utratę, chyba że pogorszenie lub utrata nastąpiła bez jego winy. Obowiązany jest zwrócić pobrane od powyższej chwili pożytki, których nie zużył, jak również uiszczyć wartość tych, które zużył. Zgodnie z treścią przepisu art. 224 § 1 k.c. samoistny posiadacz w dobrej wierze do chwili, w której dowiedział się o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o wydanie rzeczy, nie jest obowiązany do wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy i nie jest odpowiedzialny ani za jej zużycie, ani za jej pogorszenie lub utratę.

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego powództwo w zakresie dotyczącym wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z działki nr (...) położonej w miejscowości B. w okresie od 1 maja 2004r. do 31 listopada 2011r.

nie jest zasadne. Pozwana spółka co do wskazanej części nieruchomości, na której usytuowane jest sporne urządzenie przesyłowe (słup) była posiadaczem w dobrej wierze w okresie objętym żądaniem pozwu.

Jest to kwestia istotna, a była między stronami sporna. Powódka podnosiła, że pozwany i jego poprzednicy prawni byli posiadaczami w złej wierze albowiem nie przedstawili tytułu prawnego do korzystania z nieruchomości. Natomiast pozwany wskazywał, że linia elektroenergetyczna usytuowana była na nieruchomości, która wcześniej stanowiła własność państwową i modernizowana była prowadzona przez przedsiębiorstwo państwowe co uzasadnia przekonanie, że pozwany i jego poprzednicy prawni byli posiadaczami nieruchomości w dobrej wierze.

Poza sporem była okoliczność, że pozwany (jego poprzednicy prawni) w okresie objętym pozwem władali linią przesyłową i urządzeniem w postaci słupa, stanowiącymi ich własność w myśl art. 49 k.c., przy czym nie doszło do ustanowienia służebności gruntowej na rzecz pozwanego lub jego poprzedników.

W myśl art. 352 § 1 k.c., kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności. O tym jego charakterze przesądza już sam fakt posiadania, a nie prawo, na którym się opiera. Władztwo przedsiębiorstwa eksploatującego urządzenia przesyłowe odpowiada władztwu wynikającemu ze służebności (do czasu wprowadzenia instytucji służebności przesyłu władztwu wynikającemu ze służebności gruntowej), co pozwala uznać je za posiadacza służebności, do którego na podstawie art. 352 § 2 k.c. stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy, w tym art. 224 § 2 i art. 225 k.c.

Pozwany był posiadaczem służebności, do którego znajdują zastosowanie wskazane przepisy.

W świetle art. 225 k.c. dla skuteczności powództwa rozstrzygające znaczenie ma kwestia dobrej lub złej wiary pozwanego, jako posiadacza służebności. W dobrej wierze jest taki posiadacz samoistny, który ma uzasadnione okolicznościami przekonanie, że służy mu prawo własności, które faktycznie wykonuje. Dobrą wiarę wyłącza nie tylko pozytywna wiadomość o braku uprawnienia, ale i brak tej wiadomości spowodowany niedbalstwem (zob. Teresa A. Filipiak [w:] „Kodeks cywilny. Komentarz. Własność i inne prawa rzeczowe.”, LEX 2012). W świetle orzecznictwa oceny istnienia braku dobrej wiary posiadacza służebności nie można odnosić tylko do wiedzy o tym, że nieruchomość stanowi cudzą własność, lecz również do tego, czy ingerowanie w tę cudzą własność w zakresie odpowiadającym służebności nastąpiło i pozostawało w takich okolicznościach, które usprawiedliwiają przekonanie, że posiadanie to cudzego prawa nie narusza (por. wyrok Sądu Najwyższego z 17 marca 2010 r., sygn. akt II CSK 439/09, Lex 738477).

Jak wynika z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, urządzenia energetyczne na działce nr (...) zostały posadowione wcześniej niż w latach 70 – tych XX wieku, a przeprowadzona w latach 90- tych modernizacja sieci nie zmieniła lokalizacji urządzeń energetycznych na nieruchomości powódki (vide: zeznania świadka W. T. k. 170-170v). W tym zaś okresie nieruchomość stanowiła własność Skarbu Państwa.

Sąd Najwyższy w wyroku z 29 kwietnia 2009r. orzekł, że ze względu na przewidzianą do 1989r., zarówno przez ówczesną ustawę konstytucyjną, jak i kodeks cywilny zasadę jedności własności państwowej (art. 128 k.c. z 1964 r.), zarówno grunty zarządzane w ramach przedsiębiorstwa państwowego jak i mienie państwowego przedsiębiorstwa energetycznego nie stanowiło własności tych podmiotów (przedsiębiorstw) w rozumieniu art. 140 k.c. Było to władztwo wyodrębnione Skarbu Państwa i poszczególnych państwowych osób prawnych. Regulowały to przepisy szczególne dotyczące ustroju tych podmiotów lub przedmiotu własności państwowej. W tamtym czasie nie przywiązywano wagi do formalnego uregulowania stanu własności i posiadania (zarządzania) nieruchomości, będących własnością państwową, zwłaszcza gdy podmioty zainteresowane należały do tzw. sektora państwowego. Ustawy o charakterze wyłączeniowym: z 12 marca 1958r. o zasadach i trybie wyłączenia nieruchomości (Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 i z 1982 r., nr 11, poz. 79), z 29 kwietnia 1985r. o gospodarce gruntami i wyłączeniu nieruchomości (tekst jedn.: Dz. U. z 1991 r. Nr 30, poz. 127 ze zm.), z 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. Nr 115, poz. 74 ze zm.) odnosiły się do przejmowania na własność Państwa nieruchomości gruntowych oraz trwałego, nieodpłatnego ograniczania korzystania z nieruchomości, między innymi w celu przeprowadzania linii energetycznych (wyrok SN z 29 kwietnia 2009r., II CSK 560/08, Lex nr 511039).

Zgodnie zarówno z ustawą z 12 marca 1958r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (art. 35 i 36), jak i ustawą z 29 kwietnia 1985r. o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości (art. 75 i 76) organy administracji państwowej, instytucje i przedsiębiorstwa państwowe mogły, za zezwoleniem naczelnika gminy, a w miastach prezydenta lub naczelnika miasta, zakładać i przeprowadzać na nieruchomościach, zgodnie z zatwierdzoną lokalizacją szczegółową, ciągi drenażowe, przewody służące do przesyłania płynów, pary, gazów, elektryczności oraz urządzenia techniczne łączności i sygnalizacji, a także inne podziemne lub nadziemne urządzenia techniczne niezbędne do korzystania z tych przewodów i urządzeń. Przepisy powyższych ustaw, w świetle powszechnie przyjmowanej w orzecznictwie wykładni, we wskazanych w nich okolicznościach dawały podstawę do ograniczenia własności nieruchomości, mieszczącego się w granicach szeroko rozumianego pojęcia wywłaszczenia, w drodze wydanej decyzji. Wywłaszczenie mogło nastąpić jedynie na rzecz Skarbu Państwa.

Z uwagi na fakt, że właścicielem nieruchomości, na której były budowane urządzenia elektroenergetyczne był Skarb Państwa, nie zachodziła potrzeba wydawania decyzji o wywłaszczeniu i ograniczeniu praw właściciela. Zatem, mimo braku decyzji o wywłaszczeniu przedmiotowej nieruchomości, posadowienie na niej urządzeń elektroenergetycznych przez państwowe przedsiębiorstwo energetyczne należy uznać za zgodne z przepisami prawa, wobec faktu, że nieruchomość ta była własnością Skarbu Państwa.

Pozwany (...) S.A. w L. występuje jako następca Zakładu (...), będącego przedsiębiorstwem państwowym, przekształconego w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa na podstawie ustawy z 5 lutego 1993r. o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa (Dz. U. nr 16, poz. 69) oraz zarządzenia Nr 208/Org/93 Ministra Przemysłu i Handlu z 9 lipca 1993r. Spółka (...) S.A. wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki swojego poprzednika prawnego, co wynika z brzmienia art. 5 powyższej ustawy. Także zgodnie z ustawą z 30 sierpnia 1996r. o komercjalizacji i prywatyzacji (tekst jedn. Dz.U. z 2002r., nr 171, poz. 1397) spółka wstąpiła we wszystkie stosunki prawne, których podmiotem było przedsiębiorstwo państwowe, bez względu na charakter prawny tych stosunków. Do 1989r. mając na uwadze zasadę jedności własności państwowej, tak grunt należący obecnie do powódki, nawet jeśli nie pozostawał w wyodrębnionym władztwie Skarbu Państwa, a we władztwie państwowej osoby prawnej, jak i mienie państwowego przedsiębiorstwa energetycznego, nie stanowiły w rozumieniu art. 140 k.c., własności tych podmiotów, które nimi władzały.

Pierwotnie zatem grunt powódki stanowił tzw. własność państwową, przysługującą niepodzielnie Państwu, bez wskazania określonej osoby prawnej, której przysługiwałyby prawa właścicielskie Państwa. Określano to inaczej jako własność ogólnonarodową. Dopiero nowelizacja kodeksu cywilnego w 1989r. doprowadziła do rozdzielenia własności ogólnonarodowej na własność Skarbu Państwa jako osoby prawnej oraz własność państwowych osób prawnych.

Sąd Okręgowy podzielił stanowisko pozwanego, że w chwili prowadzenia linii elektroenergetycznych na spornej nieruchomości, stanowiła ona własność Państwa, a zatem zarówno właściciel gruntu, jak i właściciel tych urządzeń (ówczesne przedsiębiorstwo państwowe) były tym samym podmiotem. Nie istniała więc konieczność ustanawiania tytułu prawnego do przesyłu energii elektrycznej, odpowiedniej służebności. Po rozłączeniu uprawnień właścicielskich państwa, sprywatyzowaniu państwowego przedsiębiorstwa energetycznego, Skarb Państwa do 1995r. nadal akceptował fakt istnienia linii energetycznej na jego nieruchomości.

Na skutek przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w spółkę prawa handlowego wstąpiła ona we wszystkie prawa i obowiązki przekształconego przedsiębiorstwa. Akt komercjalizacji, dokonany przez organ państwowy (przy udziale Skarbu Państwa - ówczesnego właściciela zajętych nieruchomości) także nie skutkował jakimikolwiek działaniami właściciela dla uregulowania, czy zmiany istniejącej sytuacji prawnej i faktycznej nieruchomości zajętych pod linię, która nadal pozostawała w dyspozycji nowopowstałej spółki wraz z niezakłóconym korzystaniem z nieruchomości Skarbu Państwa. Z kolei nabycie przez pozwaną zorganizowanej części przedsiębiorstwa wiązało się z kontynuacją tak ukształtowanego posiadania.

Z dniem 1 stycznia 1996r. nieruchomość przekazana została na własność Gminy J.. Każde z kolejnych przekształceń wiązało się z przejęciem ogółu praw i obowiązków poprzednika.

Fakt nabycia nieruchomości przez Gminę J. na podstawie decyzji z 1996r. także nie skutkował podjęciem jakichkolwiek działań, które podważałyby przekonanie o prawie do korzystania z nieruchomości. Ani zatem Skarb Państwa, ani też Gmina J., której prawo własności nieruchomości należącej obecnie do powódki, z mocy prawa istniało już od 1 stycznia 1996r., bez zastrzeżeń znosząc obciążenie nieruchomości nie dały powodu do zmiany przeświadczenia pozwanego co do nadanego mu uprawnienia do korzystania z nieruchomości. Pozwanego (jego poprzedników) należy traktować jako posiadacza w dobrej wierze, który wprawdzie nie miał żadnego tytułu prawnego do nieruchomości, ale jego przekonanie o prawie do korzystania z nieruchomości było uzasadnione okolicznościami zewnętrznymi.

Za takim uznaniem przemawia również zachowanie powódki, która dopiero w pozwie wezwała pozwanego do zapłaty za bezumowne korzystanie z nieruchomości. W chwili zakupu nieruchomości G. S. wiedziała, że znajduje się na niej linia energetyczna, a jednak nie podejmowała żadnych działań, które zmierzałyby do jej usunięcia lub zawarcia z pozwanym porozumienia w tym zakresie. Oznacza to, że akceptowała fakt istnienia urządzeń elektroenergetycznych, w tym spornego słupa na działce nr (...).

Dodatkowo należy zauważyć, że usytuowana na działce linia napowietrzna służy również do zasilania zabudowań powódki. Powódka 1 września 2006r. zawarła umowę z (...) S.A. o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej budynku mieszkalnego – ponowne przyłączenie. Umowę w imieniu powódki podpisała L. T. (vide: k. 12-13). Zgodnie z powyższą umową odbiorca zobowiązał się do zapłaty należności za dostarczoną energię elektryczną, zaś dostawca tej energii do jej dostarczenia do wskazanego miejsca. Zawierając umowę o dostawę energii elektrycznej powódka jako odbiorca miała zatem pełną świadomość sposobu jej dostarczenia. Strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Pozwany spełniając swój obowiązek należytego wykonania umowy dostarcza energię elektryczną do zabudowań powódki poprzez przebiegające przez jej nieruchomość linie napowietrzne. Jeżeli powódce nie odpowiada sposób dostarczenia energii ma prawo wypowiedzieć umowę i żądać usunięcia tych urządzeń z jej nieruchomości. Na chwilę obecną powódka umowy o dostawę energii elektrycznej nie wypowiedziała, dlatego nadal zobowiązana jest do zapłaty należności za dostarczoną jej energię, a pozwany do jej dostarczenia poprzez urządzenia elektroenergetyczne, w tym również sporny słup posadowiony na nieruchomości powódki. Nadto powódka przez wiele lat od zakupu nieruchomości nie korzystała z niej i nadal z niej nie korzysta, na stałe przebywa za granicą. Fakt korzystania z nieruchomości w zakresie służebności przez pozwanego nie spowodował po stronie powódki utraty jakichkolwiek dochodów lub pożytków. Powódka nie korzysta z własnej nieruchomości nie dlatego, że istnieje na niej linia energetyczna lecz z uwagi na brak środków na przebudowę i modernizację istniejących na nieruchomości budynków. Żądanie wynagrodzenia w tej sytuacji stanowiłoby nadużycie prawa.

Reasumując pozwany i jego poprzednicy prawni posiadali służebność i wykonywali związane z nią prawa za co najmniej dorozumianą akceptacją właściciela. Sama świadomość, że grunty, przez które przebiega linia nie są własnością pozwanego nie podważa uzasadnionego przeświadczenia, że zakres posiadania służebności jest zgodny z wolą właściciela, który najpierw zezwolił na wybudowanie linii na własnych gruntach, udostępnił grunt pod budowę i akceptował jej wykorzystywanie, a następnie będąc podmiotem przekształceń ustrojowych i własnościowych oraz uczestnicząc w przekształceniach przedsiębiorstwa, nie zgłaszał żadnych zastrzeżeń, roszczeń, czy też woli zmiany istniejącego stanu rzeczy przez odmienne uregulowanie stosunków prawnych. Nawet po nieodpłatnym przekazaniu własności nieruchomości Gminie J. w 1996r. taki stan rzeczy nie był podważany.

Skuteczne zakwestionowanie domniemania dobrej wiary możliwe jest w razie wykazania okoliczności zewnętrznych, podważających jej istnienie. W niniejszej sprawie do czasu wezwania pozwanego do udziału w sprawie oraz powzięcia informacji o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa w dniu 27 lutego 2012r. (vide: potwierdzenie odbioru k. 141) nie nastąpiła żadna okoliczność, która poddawałaby w wątpliwość uprawnienie pozwanego do posiadania służebności. W myśl przepisów art. 225 w związku z art. 224 § 2 k.c. dobra wiara uzasadnia domaganie się od posiadacza wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z cudzej rzeczy jedynie za czas od wytoczenia przeciw niemu powództwa. Okres objęty żądaniem pozwu obejmuje natomiast okres od 1 maja 2004r. do 31 listopada 2011r.

Mając na względzie powyższe rozważania na rozprawie 20 maja 2014r. Sąd oddalił wniosek dowodowy strony pozwanej zawarty w piśmie procesowym z 10 lutego 2014r. o uzupełnienie opinii biegłego z zakresu geodezji i przesłuchanie świadka H. M. oraz wniosek pełnomocnika powódki o wywołanie opinii innych biegłych (protokół rozprawy k. 336).

Oddalając wskazane wnioski dowodowe Sąd uznał, że wywoływanie kolejnych opinii, w tym dalsze ustalanie obszaru zajmowanego przez linię elektroenergetyczną oraz jej parametrów technicznych, a nadto ponowne dokonywanie pomiarów i wyznaczenie powierzchni działki zajmowanej przez linię elektroenergetyczną pozwanego nie mają znaczenia dla merytorycznego rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie wobec uznania powództwa za nieusprawiedliwione co do zasady. Przeprowadzenie tych dowodów oraz dalej idących dowodów, wnioskowanych przez pełnomocnika powódki, nie miałyby wpływu na treść rozstrzygnięcia, a spowodowałyby tylko nieuzasadnioną zwłokę w postępowaniu i dodatkowe zbędne wydatki.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu uzasadnia treść art. 98 k.p.c. Powódka wnosząc sprawę winna liczyć się z obowiązkiem zwrotu kosztów przeciwnikowi procesowemu. Sąd nie znalazł podstaw do zastosowania art. 102kpc. Przepis ten nie konkretyzuje pojęcia „wypadków szczególnie uzasadnionych”. Ich kwalifikacja należy do sądu, który – uwzględniając całokształt okoliczności konkretnej sprawy – powinien kierować się własnym poczuciem sprawiedliwości. Zastosowanie art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Zasadzono na rzecz pozwanego wynagrodzenie pełnomocnika procesowego na podstawie § 6 pkt 5) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013r., poz. 490).

Wynagrodzenie pełnomocnika powódki przyznano na podstawie § 19 i 20 oraz § 16 pkt 6) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013r., poz. 461).

Z kolei nieuiszczone koszty sądowe, od których powódka była zwolniona, na podstawie art. 113 ust. 4 ustawy z 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010 roku, Nr 90, poz. 594 tekst jedn. ze zm.), przejęte zostały na rzecz Skarbu Państwa wobec braku podstaw do obciążenia nimi którejkolwiek ze stron, z uwagi na wynik procesu oraz na treść postanowienia Sądu, zwalniającego powódkę od kosztów sądowych w całości.

Mając na uwadze całokształt okoliczności sprawy, powyższe rozważania i na podstawie wyżej powołanych przepisów, Sąd Okręgowy orzekł, jak w sentencji wyroku.